



Gleznotājs Kārlis Neilis pie vienas no savām gleznām. K. Neila darbu izstāde Daugavas Vanagu namā Ņujorkā no 18.—30. decembrim.

### JAUNI PĒTĪJUMI BALTOLOĢIJAS NOZARĒ

Pētījot kādas tautas vēsturi, jāapstājas arī pie jautājumiem, kā radušies tās atsevišķo cilšu un arī visas tautas vārds. Par baltu tautu un cilšu nosaukumiem izteikušies daudzi pētnieki, taču rinda jautājumu vēl tikai gaida uz atbildi.

Lundas universitātes docents Ježis Naļepa /Jerzy Nalepa/, pats būdams slavists un pētdams rietumslavu /poļu, vendu, obodritu u.c./ valodu jautājumus, nodarbojies arī ar mūsu radu tautas senprūšu cilšu un atsevišķu vietu nosaukumu problēmām. Nupat klajā nākusi viņa grāmata "Opuscula slavica", 1. daļa, Lundā 1971.g. Autors, dibinādams uz visjaunākajiem pētījumiem, pievērsies jau daudzu zinātnieku darbos tirzātai problēmai par indoeiropiešu ziemeļu grupā ietilpstošo baltu un slavu radniecību un, cita starpā, ar plašu materiālu lūko pierādīt, ka tikai abu šo grupu senajās dzīves vietās sastop vietu vārdus ar sakni

stab-, kas nozīmē "akmens". Savos materiālos J. Naļepa minējis arī Daugavas Staburagu. Tas tad būtu ļoti sens nosaukums un būtu skaidrojams par "Akmens ragu".

Visjaunāko atzinumu gaismā apskatot jau daudzkārt tirzāto slavu tautu t.s. pirmdzimtenes jautājumu, J. Naļepa reizē ar to skar arī baltu tautu senās izcelsmes vietas problēmu. Ja par slavu pirmdzimteni, pēc daudziem faktiem spriežot, jātur apvidus starp Baltijas jūru un Rietumkarpatu, Sudētu un Rūdas kalniem, tad baltu t.s. pirmdzimtenes var būt tikai uz austrumiem no šiem apgabaliem, t.i., Senprūsija, Lietuva un apvidi vēl tālāk uz austrumiem - gar Dņepru un tās augšgala pietekām. Še tomēr vietā atgādinājums, ka tagadējie Ziemeļeiropas iedzīvotāji visi ir tikai ienācēji apvidos, kurus reiz klāja pēdējā ledus laikmeta šūdoņi. Viņu vēl senākā pirmdzimtene /resp.pirmdzimtene/

## Ekstatiskā glezniecība

KĀRLIS NEILIS SEŠ

19. decembrī gleznotājam Kārlim Neilim aprit 65 mūža gadi. Kādreizējais tukumnieks, jau kopš gadiem dzīvo Zalcburgā, Austrijā. Par spīti nedienām un grūtībām, viņš dzīvē un mākslā saglabājis gaišu veselīgu optimisma skatījumu. Trīsdesmito gadu Latvijā viņš izvirzījās toreizējās jaunās mākslinieku paaudzes priekšpulkā un arī trimdas glezniecībā Neilis ir viens no pašiem oriģinālākiem gariem, dodamies glezniecības dēkās, jaunus meklējumus, ejot no liriska reālisma uz brīvu veidolu lirismu. Romantika rotalīgā fantazijā izveidojis savu sintezētāju uztveri un māksliniecisko teiksmu pasauli, cita veidā īstenību, tur šupojoties starp pretējībām. Ar jauneklīgu entuziasmu, možu interesi viņš seko visam, kas notiek mākslā, daudz ceļo un apraksta savus iespaidus un analizē savu ceļu.

Savas neatkarības dēļ, Latvijas Mākslas akadēmijā Neilim vajadzēja atstāt prof. Tilberga vadīto figurālās glezniecības darbnīcu. Darbnīcas vadītājiem mainoties, 1932.g. Neilis to beidza. Gan ar kādu prerafaelisma ieskaņu, viņa diplomdarbā "Pasludināšana" jau vērojams topošam gleznotājam un estētām īpatnis motīvs: jaunās sievietes figūra vizionārā apgaismojumā. Stingrā lineārā forma, kas še vēl vērojama, drīzi vien Tones ieteikmē izkūst glezniecisko masu un gaismas plūdu. Taču Neila izteiksme atšķirīga no Tones krēslainības. Ģimētēs,

meklējama kaut kur daudz tālāk dienvidos, siltākās zemēs. Tādā tālu laiku perspektīvā raugoties, ir arī vēl jājautā, cik tālā toreiz, kad ziemeļus vēl sedza milzīgie ledi, senie indoeiropiešu senči vispār bija saskaldījušies pa atsevišķu valodu /piem., ķeltu, ķermāņu, baltu, slavu utt./ grupām.

J. Naļepa savā grāmatā aplūkojis arī senprūšu cilts galinda vārda izcelsmi un spriež, ka tā būs dēvēti ļaudis, kas dzīvojuši ap Hančas /senatnē Galantu u.tml./ upi un Gelandu /vai Galantu u.tml./ ezeru. Minētā darbā tirzāti vēl daži citi senprūšu un lietuviešu vietu un personu vārdi.

J. Naļepa grāmatai, kas sarakstīta poliski, solīts turpinājums, arī nākamās daļās varam sagaidīt baltoloģijas jautājumu apskatus.

KĀRLIS DRAVIŅŠ